

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Projektu
Programu Ochrony Środowiska
Planu Gospodarki Odpadami
dla Gminy Rusinów
na lata 2010 - 2013 z
perspektywą do roku 2017
Programu Usuwania Azbestu i Wyróbów
Zawierających Azbest
dla Gminy Rusinów
na lata 2010 - 2032**

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy	4
1.2. Informacje o zawartości głównych celów programów i planu	5
1.2.1. Program Ochrony Środowiska dla gminy Rusinów na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017	5
1.2.2. Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Rusinów na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017	8
1.2.3. Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na lata 2010 – 2032 dla gminy Rusinów	13
2. Powiązanie projektów z innymi dokumentami	14
3. Analiza stanu środowiska na terenie gminy Rusinów	14
3.1. Ogólna charakterystyka gminy Rusinów	14
3.2. Gleby	15
3.3. Wody podziemne	15
3.4. Wody powierzchniowe	15
3.5. Powietrze atmosferyczne	16
3.6. Zasoby przyrodnicze i lasy	17
3.6.1. Obszar Chronionego Krajobrazu. Dolina Drzewiczki i Pilicy	17
3.7. Różnorodność biologiczna	17
3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	17
3.9. Gospodarka odpadami	17
4. Problemy ochrony środowiska na terenie gminy Rusinów istotne z punktu widzenia projektu POŚ dla gminy Rusinów	18
4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi	18
4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych	18
4.2.1. Wody powierzchniowe	18
4.2.2. Wody podziemne	19
4.3. Powietrze atmosferyczne	19
4.4. Zasoby przyrodnicze	19
4.5. Hałas	20
5. Cele ochrony środowiska uznane za priorytetowe na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym oraz zakres i sposoby ich uwzględnienia w POŚ - identyfikacja, analiza i ocena	21
6. Analiza poprawności określenia stanu aktualnego w projekcie Planu gospodarki odpadami dla gminy Rusinów	24
6.1. Odpady komunalne	24
6.2. Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne	25
6.3. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	27
7. Analiza skutków środowiskowych aktualnego stanu gospodarki odpadami	27
7.1. Odpady komunalne	27
7.2. Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne	28
8. Analiza i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie Programu ochrony środowiska dla gminy Rusinów i Planu gospodarki odpadami dla gminy Rusinów	28
9. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	31

10. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ i PGO dla gminy Rusinów	37
11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie POŚ i PGO dla gminy Rusinów	38
12. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ i PGO	39
13. Niedostatki i braki materiałów, utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu	40
14. Metody wykorzystane przy opracowaniu Prognozy	40
15. Metody analizy realizacji postanowień projektu POŚ i PGO	40
16. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	41
17. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	41
18. Spis tabel	43

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Rusinów na lata 2010 - 2013 z perspektywą do roku 2017 oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na lata 2010 - 2032 dla gminy Rusinów” jest art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

W związku z powyższym do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko aktualizowanego projektu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Rusinów, projektu Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Rusinów oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów organ administracji publicznej – Wójt Gminy Rusinów, na podstawie zapisu art. 51 ust. 1 w/w ustawy, został zobowiązany do sporządzenia *Prognozy oddziaływania na środowisko dla przedmiotowych opracowań*. Niniejszy obowiązek został wykazany także przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie przy piśmie z dnia 28 stycznia 2010 r. znak RDOŚ-14-WOOS-I-JD-168/09.

Zawartość niniejszej *Prognozy* wynika z art. 51 wspomnianej ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227).

Prognoza oddziaływania na środowisko aktualizacji projektu Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów powinna :

1. Zawierać

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- e) nazwisko osoby lub osób sporządzających prognozę.

2. Określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na zdrowie, ludzi, wodę i powietrze. Należy uwzględnić zależności między tymi elementami środowiska

i między oddziaływaniami na te elementy;

3. Przedstawić:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,

b) wpływ założeń i planowanych przedsięwzięć uwzględnionych w przedmiotowym projekcie dokumentu na wszystkie formy ochrony przyrody chronione z mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, ze zm.),

a w szczególności na:

- Obszar Chronionego Krajobrazu – Dolina Pilicy i Drzewiczki.

4. informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem

1.2. Informacje o zawartości głównych celów programu i planu

Projekt Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami oraz Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów zawiera następujące zagadnienia:

- omówienie aktualnego stanu prawnego,
- charakterystykę obszaru gminy (położenie geograficzne, sytuacja demograficzna, sytuacja gospodarcza, warunki hydrologiczne i hydrogeologiczne, warunki przyrodniczo-krajobrazowe),
- diagnozę aktualnego stanu środowiska,
- cele kierunku działań i zadania w zakresie ochrony środowiska uznane za priorytetowe,
- analizę obecnego stanu gospodarki odpadami na terenie gminy w podziale na odpady komunalne i niebezpieczne (rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów, istniejący system gospodarowania odpadami, zidentyfikowane problemy),
- prognozowane zmiany stanu środowiska,
- działania zmierzające do poprawy stanu środowiska,
- zadania strategiczne, w tym harmonogram realizacji planowanych przedsięwzięć,
- wnioski z prognozy oddziaływania projektu planu na środowisko,
- sposób monitoringu i oceny wdrażania programu i planu.

1.2.1. Program Ochrony Środowiska dla gminy Rusinów na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Program Ochrony Środowiska dla gminy Rusinów opracowany jest zgodnie z obowiązującym w czasie tworzenia *Programu* art. 14 ust. ustawy Prawo ochrony środowiska i określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- kierunki działań,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Analiza stanu środowiska na terenie gminy Rusinów została przeprowadzona w oparciu o informacje :

- Mazowieckiego Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie
- Urzędu Gminy Rusinów
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Inspektorat w Przysusze
- Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Kielcach
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Rusinów”, będący drugą edycją dokumentu programowego określającego zadania w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami na terenie gminy Rusinów, stanowiący aktualizację dokumentu przyjętego w 2005 roku, należy postrzegać jako potrzebę dopasowania celów, priorytetów i kierunków działań do obecnego stanu środowiska i wymagań wynikających z nowych przepisów ochrony środowiska UE oraz aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy i planów rozwojowych w tym zakresie.

W projekcie POŚ dla gminy Rusinów przyjęto 2 cele strategiczne (główne) oraz zdefiniowano 6 celów operacyjnych, w ramach których wyznaczono zadania i działania.

Cele i priorytety sformułowane w projekcie POŚ dla gminy Rusinów :

Cel strategiczny : Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu potencjału rozwojowego gminy

Cel operacyjny : Zapewnienie wszystkim gospodarstwom domowym możliwości dostępu do sieci wodociągowej z wodą dobrej jakości

Zadania :

- Budowa wodociągu w Jankach
- Budowa ujęcia wody zapasowego dla stacji uzdatniania wody w Rusinowie wraz z modernizacją stacji

Cel operacyjny :

1. Zapewnienie funkcjonowania sprawnego układu komunikacyjnego na terenie gminy.
2. Rozwój przedsiębiorczości.
3. Poprawa warunków bytowych mieszkańców

Zadania :

- Budowa dróg na terenie gminy zgodnie z założonymi priorytetami:

PRIORYTET I – drogi zapewniające dogodne połączenie z drogami powiatowymi:

1. Bąków – Bąków Kolonia
2. Krzesławice – Klonowa
3. Kolonia Zychorzyn
4. Władysławów – Karczówka
5. Kolonia Grabowa
6. Krzesławice – Marysin
7. Nieznamierowice

PRIORYTET II- budowa i modernizacja dróg lokalnych w następujących miejscowościach:

1. Rusinów
2. Nieznamierowice
3. Wola Gałęcka
4. Zychorzyn
5. Grabowa
6. Brogowa
7. Krzesławice

Cel operacyjny :

1. Zapewnienie funkcjonowania sprawnego układu komunikacyjnego na terenie gminy.
2. Rozwój przedsiębiorczości.
3. Poprawa warunków bytowych mieszkańców.
4. Zapewnienie mieszkańcom i gościom możliwości parkowania.
5. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Zadania :

1. Budowa chodników we wsiach na terenie gminy
2. Budowa ciągów pieszo – rowerowych :
 - a) Rusinów – Władysławów
 - b) Rusinów - Stegny
 - c) Władysławów - Karczówka
 - d) Nieznamierowice – Drażno
 - e) Zychorzyn - Grabowa – Janki – Żurawiniec - Olszowiec
 - f) Gałki - Nieznamierowice
 - g) Krzesławice – Klonowa- Brogowa – Rusinów
3. Budowa parkingów:
 - a. przy Urzędzie Gminy w Rusinowie
 - b. przy budynku OSP w Rusinowie
 - c. przy Ośrodku Zdrowia
 - d. boisku gminnym w Rusinowie
 - e. przy głównych ciągach drogowych

Cel operacyjny : Zapewnienie wszystkim mieszkańcom lepszego dostępu do usług publicznych.

Zadania :

1. Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Rusinowie z przebudową kotłowni na olejową i wymianą instalacji co.
2. Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia z przebudową kotłowni na olejową i wymianą instalacji co.

Cel operacyjny : Zapewnienie wszystkim gospodarstwom domowym możliwości dostępu do sieci kanalizacyjnej, poprawa czystości wód.

Zadania :

1. Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Grabowa

2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rusinów
3. Budowa kanalizacji w pozostałych miejscowościach:
 - a) Wola Gałęcka
 - b) Gałki
 - c) Nieznamierowice
 - d) Przystałowice Małe
 - e) Bąków
 - f) Bąków Kolonia
 - g) Brogowa
 - h) Klonowa
 - i) Krzesławice
 - j) Karczówka
 - k) Władysławów
 - l) Grabowa
 - m) Zychorzyn

Cel strategiczny : Wzmocnienie lokalnej bazy ekonomicznej i kapitału społecznego służące intensyfikacji rozwoju społeczno – gospodarczego

Cel operacyjny :

1. Poprawa atrakcyjności turystycznej gminy.
2. Zwiększenie ilości miejsc noclegowych

Zadania :

1. Zagospodarowanie turystyczne rejonu wsi Rusinów w tym:
 - a) powstanie miejsc noclegowych (agroturystyka)
 - b) powstanie znakowanych szlaków turystycznych
 - c) powstanie parkingów i miejsc postojowych
 - d) budowa ścieżki rowerowej Rusinów - Władysławów
2. Zagospodarowanie turystyczne rejonu wsi Nieznamierowice w tym:
 - a) powstanie miejsc noclegowych (agroturystyka)
 - b) budowa ścieżki rowerowej Nieznamierowice - Drażno
 - c) budowa szlaków turystycznych
 - d) powstanie parkingów i miejsc postojowych
 - e) rozbudowa zalewu i infrastruktury przy kąpielisku
3. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci
4. Usuwanie eternitu (azbestu) z pokryć dachowych

1.2.2. Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Rusinów na lata 2010 – 2013 z perspektywą do 2017 roku

Dla potrzeb Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Rusinów dokonano podziału odpadów na:

- odpady komunalne,
- odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne,

Analiza stanu obecnego gospodarki odpadami na terenie gminy Rusinów została przeprowadzona w oparciu o:

- informacje uzyskane z Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Przysusze
- ankiety sporządzone przez Urząd Gminy Rusinów
- informacje uzyskane z Urzędu Gminy Rusinów

Głównym celem PGO jest ograniczenie powstawania odpadów na terenie gminy. Bioróżnorodność gminy Rusinów na tle innych jednostek administracyjnych jest dość niska. Obszary objęte prawną ochroną przyrody stanowią nieznaczną część powierzchni gminy. Postępująca degradacja ekosystemów wywołałaby szereg nieodwracalnych niekorzystnych zmian w ich strukturze. Zmniejszenie różnorodności krajobrazu może stać się powodem zaniku części siedlisk, co będzie skutkowało zmianami w składzie gatunkowym takimi jak wycofywanie się gatunków endemicznych i stenotypowych oraz ekspansja gatunków obcych, zastępujących rodzime.

Powyższe zagrożenia zwykle mają związek z gospodarczą działalnością człowieka, która w głównej mierze polega na przekształcaniu siedlisk m.in. poprzez gromadzenie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych.

W gospodarce odpadami komunalnymi dla gminy Rusinów przyjęto następujący cel nadrzędny:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zapewnienie bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwienia powstałych odpadów.

Wyznaczone zostały cele krótkookresowe (2010 – 2013) oraz cele długookresowe (2014 – 2017).

CELE W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI Z PODANIEM TERMINÓW ICH OSIĄGANIA

Odpady komunalne

Cele krótkookresowe 2010 - 2013

- Rozwój działań dla zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Rusinów w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi.
- Niezwłoczne objęcie wszystkich mieszkańców miasta i gminy zorganizowanym zbieraniem zmieszanych odpadów do końca I- połowy 2010 roku
- Objęcie wszystkich mieszkańców Gminy systemem selektywnego zbierania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych do końca I - połowy 2010 roku:
 - odpadów zielonych z parków i ogrodów
 - papieru i tektury
 - odpadów opakowaniowych ze szkła w podziale na kolory
 - tworzyw sztucznych i metali
 - odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (w tym zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu el. i el., przeterminowanych leków, chemikaliów)
 - odpadów wielkogabarytowych i budowlano-remontowych
- Zwiększanie ilości zbieranych odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki, w tym :
 - odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużytych baterii i akumulatorów przeterminowanych leków, termometrów rtęciowych chemikaliów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego itp.),
 - odpadów wielkogabarytowych,

- odpadów budowlano – remontowych.
- Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki, celem osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia dla osiągnięcia do 2011 roku odpowiednich limitów odzysku:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 45 % - ilości wytworzonej,
 - odpadów budowlanych – 54% ilości wytworzonej
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 20 % ilości wytworzonej,
 - Wspieranie działań na rzecz eliminacji praktyk nielegalnego składowania odpadów 2011 roku
- Skierowanie w roku 2011 na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 63 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).

Cele długookresowe 2014 - 2017

- Kontynuacja działań na rzecz poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Rusinów.
- Dalsze doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia (wg. WPGO) w 2015 roku odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku :
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 65% ilości wytworzonej,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 35% ilości wytworzonej.
- Skierowanie w roku 2015 na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 44 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).
- Wspieranie działań doprowadzających do składowania tylko odpadów reszkowych (balastowych).
- Wspieranie działań w zakresie zmniejszania masy składowanych odpadów komunalnych do max. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych.

Cele krótkookresowe 2010 – 2013

- Rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy w zakresie zagrożeń, jakie stwarza niekontrolowane przedostawanie się odpadów niebezpiecznych do środowiska.
- Osiągnięcie (wg. WPGO) w 2011 r. zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych) - 20%.

Cele długookresowe 2014 – 2017

- Dalszy rozwój selektywnego systemu zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia komunalnych.
- Kontynuacja edukacji ekologicznej.
- Osiągnięcie (wg. WPGO) w 2015 r. docelowo zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych - 35%.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (również sprzęt zawierający substancje zubożające warstwę ozonową)

Za cel strategiczny w zakresie gospodarowania użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym należy uznać stworzenie systemu gospodarowania użytym sprzętem, gwarantującego uzyskanie odpowiednich poziomów zbierania, odzysku i recyklingu.

Cele krótkookresowe 2010 – 2013

- Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania użytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości **4 kg/mieszkańca/rok** (co stanowi około 19 Mg) do 31 grudnia 2011 r. dla użytego sprzętu powstałego ze sprzętu ujętego w grupach 1 i 10 określonych w załączniku nr 1 do ustawy o użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495): (wielkogabarytowe urządzenia gospodarstwa domowego i automaty do wydawania)
- Stworzenie systemu zbierania użytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego pochodzącego z gospodarstw domowych
- Organizacja zbierania użytych urządzeń zawierających substancję zubożającą warstwę ozonową z gospodarstw domowych do końca 2011 roku.

Cele długookresowe 2014 – 2017

- Doskonalenie systemu zbierania użytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie gminy

Odpady zawierające azbest

Cele krótkookresowe 2010 – 2013

Cele długookresowe 2014 – 2017

- Bezpieczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.

Komunalne osady ściekowe

Cele krótkookresowe 2010 – 2013

- Zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska.
- Zwiększenie ilości osadów ściekowych przekształcanych termicznie (wg. WPGO), do co najmniej 20% wytwarzanej ilości w roku 2011.
- Maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.

Cele krótkookresowe 2014 – 2017

- Całkowite ograniczenie składowania osadów ściekowych do roku 2015.
- Maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.

Odpady opakowaniowe

Cele krótkookresowe 2010 – 2013

- Nasilenie działań informacyjno - edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów w gminie Rusinów
- Zmniejszenie ilości odpadów opakowaniowych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowiska odpadów;
- Wspieranie działań mających na celu wdrażania systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych oraz zwiększenie efektywności istniejącego systemu selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych w gminie
- Współpraca z organizacjami odzysku oraz samorządem gminnym, w celu wdrażania i rozwoju systemów zbierania odpadów opakowaniowych.

Cele długookresowe 2014 – 2017

- Kontynuacja działań informacyjno - edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów.
- Doskonalenie funkcjonowania systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych w gminie Rusinów, w celu uzyskania wymaganych poziomów odzysku i recyklingu
- Kontynuacja współpracy z organizacjami odzysku, w celu jak najlepszego funkcjonowania systemu zbierania odpadów opakowaniowych.

Zadania 2010 – 2013

- Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych
- Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnej zbiórki odpadów
- Wyposażenie gospodarstw domowych w worki (pojemniki, kompostowniki) do selektywnej zbiórki odpadów
- Utworzenie Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów na terenie gminy Rusinów
- Współpraca w utworzeniu stacji przeładunkowej poza terenem gminy
- Wdrożenie programu usuwania wyrobów zawierających azbest
- Coroczna aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających PCB
- Zbiórka padłych zwierząt
- Organizacja zbierania zużytych urządzeń zawierających substancje zubożające warstwę ozonową z gospodarstw domowych
- Kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową
- Edukacja na temat szkodliwości, olejów odpadowych, baterii i akumulatorów, azbestu, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, pestycydów
 - Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych na temat prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi
 - Przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych na temat prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym
 - Przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych na temat prawidłowego postępowania z bateriami i akumulatorami

- Podjęcie działań edukacyjno-informacyjnych na temat bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest
- Działania edukacyjno - informacyjne mające na celu informowanie o szkodliwości PCB i o metodach jego unieszkodliwiania,
- Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi w służbie zdrowia i gabinetach weterynaryjnych,
- Przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji,
- Rozwój i ujednoczenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności
- Rozwój istniejących systemów zbierania małogabarytowych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności
- Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy

Zadania 2014 – 2017

- Zwiększanie odzysku surowców wtórnych w wyniku segregacji odpadów „u źródła”
- Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest (wraz z wymianą na nowe pokrycia
- Realizacja programu eliminowania wyrobów zawierających azbest wraz z wymianą na nowe pokrycia
- Zbiórka padłych zwierząt
- Kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową
- Edukacja ekologiczna w zakresie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

1.2.3. Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na lata 2010 – 2032 dla gminy Rusinów

Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów na lata 2010 - 2032 zwany dalej „*Programem*” stanowi realizację przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, ze zmianami), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251), ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, ze zmianami) oraz Krajowego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. i in., które wprowadzają obowiązek opracowania programu na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym, a także ich aktualizacji.

Podstawowym celem niniejszego *Programu* jest:

- spowodowanie usunięcia z terenu gminy Rusinów azbestu oraz wyrobów zawierających azbest do roku 2032;
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko;
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

Podstawowym zadaniem *Programu* jest określenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Rusinów, ustalenie procedur i harmonogramu prac przy usuwaniu przedmiotowych wyrobów oraz wskazanie możliwości pozyskania funduszy na usunięcie wyrobów zawierających azbest.

W *Programie* wskazano źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z gospodarką odpadami, koszty realizacji *Programu* w dwóch wariantach z wykazaniem kosztów kwalifikowanych tj. demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu. Nadto *Program* zawiera harmonogram zadań do realizacji w ramach Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Rusinów do 2032 roku.

2. Powiązanie projektów z innymi dokumentami

Prognozę oddziaływania projektu POŚ i PGO oraz PUA i WZA dla gminy Rusinów wykonano z wykorzystaniem następujących materiałów sporządzonych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2007-2015,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 – Ministerstwo Środowiska, 2006 r.
- Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) 2007-2013,
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002r.
- Polityka energetyczna Polski do 2025 roku,
- Polityka Leśna Państwa,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja),
- Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego
- Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku
- Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014r. (aktualizacja),
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lata 2012 - 2015 (aktualizacja),
- Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego na lata 2005 – 2025. Przysucha 2005 r.
- Strategia Rozwoju Gminy Rusinów na lata 2007 – 2015. Rusinów 2007 r.
- Plan gospodarki odpadami na lata 2008 – 2015 dla powiatu przysuskiego. 2007 r.
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Rada Ministrów, lipiec 2009 r.

Priorytety i zadania objęte projektem POŚ i PGO oraz PUA i WZA dla gminy Rusinów realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych w zakresie ochrony środowiska zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym jak i gminnym.

3. Analiza stanu środowiska na terenie gminy Rusinów

3.1. Ogólna charakterystyka gminy Rusinów

Gmina Rusinów położona jest na południowo - zachodnim krańcu województwa mazowieckiego. Siedzibą władz samorządu gminnego jest miejscowość Rusinów. Od północy Gmina Rusinów graniczy z gminami: Odrzywół i Klwów, od wschodu z gminą Potworów, od południa z gminami Przysucha i Gielniów, od zachodu z gminą Drzewica w pow. opoczyńskim (woj. łódzkie). W skład gminy wchodzi 14 sołectw. Położenie gminy Rusinów określają dane geograficzne : 51°26' 09" 20°35' 09.8" E.

Gmina zajmuje powierzchnię 8 293 ha, a struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

- użytki rolne 5 725 ha

w tym grunty orne	4 271	ha
łąki trwałe i pastwiska	1 080	ha
sady	164	ha
- lasy i grunty zadrzewione	2 237	ha
- pozostałe grunty	291	ha

Obszar gminy Rusinów położony jest w obrębie Równiny Radomskie wchodzącej w skład prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie i makroregionu Wzniesień Południowo – Mazowieckich. Obszar charakteryzuje się monotonną rzeźbą terenu, urozmaiconą dolinami rzecznyymi, wydmami i ostańcami denudacyjnymi.

3.2. Gleby

Znaczną część obszaru gminy Rusinów pokrywają gleby lekkie - bielcowe wytworzone z piasków i żwirów lub glin zwałowych. Niewielką powierzchnie zajmują gleby brunatne wylugowane i gleby płowe.

Gleby brunatne właściwe, czarne ziemie zdegradowane występują w południowej części obszaru w okolicy Zychorzyna, Przysiałowic Małych, Krzesławic i Grabowej. Znaczną część obszaru gminy Rusinów pokrywają gleby wśród których, dominują gleby o niskiej klasie bonitacji tj. kl. V i VI .

3.3. Wody podziemne

Na obszarze gminy Rusinów występują wody podziemne związane z utworami wodonośnymi czwartorzędowymi i jurajskimi. Zasadnicze znaczenie ma poziom czwartorzędowy ze względu na największe zasoby. Najłatwiejszą ich odnawialność oraz najpłytsze występowanie w południowo-wschodniej części gminy, obejmuje GZWP nr 412 jurajski zbiornik Goszczewice – Szydłowiec. Warstwę wodonośną stanowią spękane piaskowce. Poziom ten narażony jest na zanieczyszczenia, gdyż często zalega płytko i nie posiada izolacji.

Wody czwartorzędowe występują poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych. Zwierciadło pierwszego poziomu wód gruntowych kształtuje się w zależności od rzeźby i budowy geologicznej rejonu. Z wód tego poziomu korzystają głównie studnie kopane.

Zbiornik ten jest szczelinowo - porowy (piaskowce) w południowej części i szczelinowo-krasowy (wapienie) w części północnej i zachodniej. Ze względu na duże zaangażowanie tektoniczne, warunki hydrogeologiczne są bardzo zróżnicowane i zależą od wykształcenia litologicznego.

Zasobność GZWP jest mała, moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi poniżej 1 l/s/km². Poziom ten narażony jest na zanieczyszczenia z powierzchni terenu, gdyż często zalega bardzo płytko i nie posiada izolacji. W całości objęty jest ochroną szczególną (OWO – wysoka ochrona wód i ONO – najwyższa ochrona wód).

3.4. Wody powierzchniowe

Teren gminy Rusinów leży w zlewni środkowej Wisły i jej lewobrzeżnych dopływów: Pilicy i Radomki. Północno - zachodnią częścią obszaru gminy płynie Drzewiczka (prawy dopływ Pilicy). Tereny zalewowe (zagrożenie „wodą stuletnią”) związane z Pilicą dotyczą gminy Rusinów.

Na terenie gminy znajdują się następujące zbiorniki wodne:

- zbiornik wodny na rzece Drzewiczka w miejscowości Nieznamierowice,
- zbiornik wodny w miejscowości Rusinów,
- stawy hodowlane w miejscowości Karczówka.

3.5. Powietrze atmosferyczne

Roczna ocena jakości powietrza za 2008 r. została wykonana w oparciu o nowy układ stref określony w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008r. w sprawie stref. Według zapisów ww. rozporządzenia w województwie mazowieckim klasyfikacje wykonuje się w 18 strefach: 4 powiatach grodzkich (miasto Radom, Płock, Siedlce, Ostrołęka), 5 powiatach ziemskich (legionowski, nowodworski, otwocki, piaseczyński, wołomiński), 8 obszarach łączonych z kilku powiatów (strefa ciechanowsko-mławska, kozienicko-grójecka, ostrołęcko-ostrowska, płocko-płońska, pruszkowsko-żyrardowska, radomsko-zwoleńska, siedlecko-mińska, warszawsko-sochaczewska) oraz w Aglomeracji Warszawskiej. Cały powiat przysuski w tym gmina Rusinów ze względu na podział stref dla SO₂, NO₂, PM₁₀, CO, benzenu, ołowiu, As, Ni, Cd i B/a/P przydzielony został do strefy radomsko-zwoleńskiej. Natomiast ze względu na podział stref dla O₃ należy do strefy mazowieckiej.

Tabela 1. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy radomsko – zwoleńska	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy						
	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃ *
Rok 2008	A	A	A	A	A	A	C

Źródło: WIOŚ w Warszawie [2009] * - strefa mazowiecka

Tabela 2. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla substancji zawartych w pyłe PM 10

Nazwa strefy radomsko – zwoleńska	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy				
	AS	Ni	B/a/P	Cd	O ₃ *
Rok 2008	A	A	C	A	C

Źródło: WIOŚ w Warszawie [2009] * - strefa mazowiecka

Tabela 3. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Nazwa strefy radomsko – zwoleńska	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃ *
Rok 2008	A	A	A/C**

Źródło: WIOŚ w Warszawie [2009] * -strefa mazowiecka, ** cel długoterminowy

Największy wpływ na stan powietrza atmosferycznego w gminy Rusinów mają: komunikacja samochodowa oraz spalanie paliw w paleniskach domowych. Dodatkowym minusem jest brak zaopatrzenia gminy w sieć gazową.

3.6. Zasoby przyrodnicze i lasy

W 2008 roku struktura lasów przedstawiała się następująco: grunty leśne publiczne 1,20 %, a grunty leśne prywatne 98,30 % udziału w powierzchni gruntów leśnych. Na terenie gminy występuje przewaga lasów iglastych.

Na terenie gminy znajduje Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Pilicy i Drzewiczki.

3.6.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Pilicy i Drzewiczki

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki obejmuje teren związany z dolinami rzek, o dużej atrakcyjności turystyczno - krajobrazowej i bardzo bogatych oraz zróżnicowanych zasobach przyrodniczych. Na obszarze gminy teren ten obejmuje północno – zachodnią część do drogi Drzewica – Zychorzyn, Grabowa – Nieznamierowice – Klwów. Powierzchnia zajmowana przez Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Rusinów wynosi 1 309,0 ha [GUS 2008].

3.7. Różnorodność biologiczna

Dużym zagrożeniem dla zasobów przyrody w gminie jest antropopresja, która niesie za sobą wymieranie gatunków, a w konsekwencji ubożenie ekosystemów i zmniejszanie lokalnej bioróżnorodności. Głównym zagrożeniem dla gatunków roślin jest zmiana charakteru ich siedlisk. Działalność człowieka zmierza do coraz lepszego wykorzystania gruntów ornych powoduje istotne zmiany we florze gminy.

Straty w bioróżnorodności spowodowane są m.in. poprzez wylesianie, zabiegi pielęgnacyjne w lasach, meliorację, wypalanie traw, powstawanie dzikich wysypisk śmieci oraz zanieczyszczenie wód.

3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie gminy Rusinów nie przeprowadzano pomiaru hałasu komunikacyjnego. Najbliższy punkt w którym prowadzono pomiar hałasu komunikacyjnego znajduje się w Przysusze tj. 18 km na kierunku północnym. Pomiary wykonano przy drodze krajowej nr 12. Równoważny poziom dźwięku dla pory dnia zawierał się od 66,7dB do 66,8dB, a dla pory nocy od 64,0dB do 64,4dB i przekraczał dopuszczalny.

Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe, ani wojewódzkie, natomiast przebiega linia kolejowa związana z hałasem szynowym.

Przez obszar gminy przebiegają linie energetyczne średniego napięcia 15 kV. Od stacji transformatorowych 15/04 kV doprowadzana jest energia do odbiorców przyłączami 04/0,23kV.

Na terenie gminy Rusinów nie są zlokalizowane punktowe źródła promieniowania elektromagnetycznego.

3.9. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Na terenie gminy brak jest składowisk odpadów. W 2008 r. na terenie gminy zebrano 312,25 Mg odpadów komunalnych zmieszanych. W wyniku selektywnej zbiórki natomiast zebrano

29,70 Mg. Na podstawie wskaźnika ilości odpadów wytwarzanych przez jednego mieszkańca, na terenie gminy w roku 2008 wskaźnik ten wyniósł około 67 kg odpadów. Odpady ulegające biodegradacji w większości zagospodarowywane są w miejscu ich powstawania, czyli przy gospodarstwach domowych jako kompost oraz jako pasze dla zwierząt. Odpady objęte segregacją to: szkło, makulatura, tworzywa sztuczne i metale.

Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne

Na terenie gminy nie jest prowadzona zbiórka odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Odpady te mogą trafiać do strumienia odpadów komunalnych. Na terenie gminy została rozpoczęta zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

4. Problemy ochrony środowiska na terenie gminy Rusinów istotne z punktu widzenia projektu POŚ dla gminy Rusinów

4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Na obszarze gminy jak i na terenie całego województwa mazowieckiego dominują gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym.

Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich, co wymusza zwiększenie nakładów na zabiegi agrotechniczne gleb - wapnowanie i nawożenie. Udział gleb wymagających wapniowania na terenie powiatu jak i gminy waha się w granicach 10 – 36 %, bowiem zabieg ten ogranicza niepożądane skutki nadmiernego zakwaszenia gleb.

Główne zagrożenia i problemy:

- naturalne zagrożenie gleb procesami erozyjnymi,
- zakwaszenie gleb obniżające ich przydatność rolniczą,
- degradacja powierzchni ziemi spowodowana rozbudową infrastruktury technicznej zaopatrzenia w energię, wodę, a także rozbudową sieci drogowej,
- lokalne zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi głównie w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych.

4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

4.2.1. Wody powierzchniowe

Na terenie gminy nie jest usytuowany punkt badania stanu jakości wód powierzchniowych. Badaniami monitoringu diagnostycznego były objęte wody powierzchniowe przepływające przez teren gminy poza jej granicami tj.:

- *Drzewiczka* w punkcie kontrolnym Wólka Magierowa (ujście do Pilicy), na terenie gminy Nowe Miasto n/Pilicą (powiat grójecki), na 0,70 km biegu rzeki w dolnym jej biegu, wody powierzchniowe charakteryzowała IV - klasa czystości w zakresie klasyfikacji jakości tych wód,
- *Wiązownica* w punkcie kontrolnym Słowików na terenie gminy Przytyk (powiat radomski) na 0,10 km biegu rzeki wody powierzchniowe charakteryzowała IV - klasa czystości w zakresie klasyfikacji jakości tych wód [WIOŚ 2008].

Klasyfikacja jakości wód powierzchniowych w pierwszym przypadku wynika w szczególności z barwy tych wód oraz liczby zawartych bakterii *coli* typu fekalnego. Natomiast w drugim przypadku klasyfikacja jakości wód wynika z zawartości azotanów, a także liczby bakterii *coli* typu fekalnego.

4.2.2. Wody podziemne

Na terenie gminy Rusinów nie jest prowadzony monitoring wód podziemnych, ze względu na brak punktu pomiarowego. Wody podziemne są badane na terenie sąsiedniej gminy Klwów, które w 2007 roku charakteryzowała III klasa czystości. Niniejsze wynikało z zawartości żelaza w wodach podziemnych

Główne zagrożenia i problemy:

- brak kanalizacji na obszarze gminy,
- nieszczelne szamba,
- niewłaściwe odprowadzanie ścieków: odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków wodnych, na pola itp.,
- stosowanie nawozów chemicznych, w miejscach gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią,
- niekorzystny wpływ ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych.

4.3. Powietrze atmosferyczne

Duży udział w zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego zwłaszcza w obrębie zwartej, istniejącej zabudowy ma spalanie węgla, emitowane głównie z palenisk domowych

Ponadto źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Rusinów są:

- procesy technologiczne i procesy energetycznego spalania paliw (na terenie gminy funkcjonują kotłownie komunalne),
- emisja komunikacyjna (ze względu na natężenie ruchu pojazdy przemieszczające się drogami powiatowymi są podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza), stwarza ona zagrożenie w pobliżu dróg o znacznym natężeniu ruchu kołowego. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają też jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze,
- emisja niska (indywidualne gospodarstwa domowe ogrzewane są poprzez własne kotłownie węglowe lub piece), duży wpływ na stan czystości powietrza ma emisja niska, która pochodzi z lokalnych kotłowni, palenisk indywidualnych oraz środków transportu. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

Obiekt mogący pogorszyć stan powietrza atmosferycznego to gminny ośrodek zdrowia.

Główne zagrożenia i problemy:

- Zanieczyszczenia komunikacyjne związane ze wzrostem ruchu samochodowego,
- Lokalna uciążliwość niskiej emisji: indywidualne paleniska domowe wykorzystujące węgiel złej jakości.

4.4. Zasoby przyrodnicze

Naturalna bioróżnorodność gminy Rusinów uległa znacznym przekształceniom poprzez działalność rolniczą człowieka. Zachowały się jednak tereny leśne, które pełnią istotne funkcje wodochronne.

Lasy w gminie Rusinów zajmują 2 237 ha tj. 27 % ogólnej powierzchni terenu, która jest niższa w stosunku do lesistości powiatu (30 %). Rozmieszczenie lasów w gminie nie jest równomierne. Największy zwarty kompleks leśny położony jest w południowo - wschodniej części gminy w dolinie rzeki Wiązownicy.

Wg. regionalizacji przyrodniczo - leśnej [Trampler i in. 1990] lasy gminy Rusinów są położone w VI Krainie Małopolska, II dzielnicy Łódzko - Opoczyńskiej, Mezonegionie B Piotrkowsko - Opoczyńskim oraz III dzielnicy Radomsko - Iłżeckiej, Mezonegionie A Równina Radomsko - Kozińska.

Na terenie gminy w miejscowości Rusinów znajduje się jeden pomnik przyrody. Jest to dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie 500 cm i wysokości 22 m. Pomnik ten jest usytuowany na terenie sadu na północ od parku zabytkowego, działka nr. ewid. 62/5 (Rozporządzenie Woj. Mazowieckiego Dz. U z 2005 roku Nr. 194 poz.7031).

Szczególnie chronionymi obiektami przyrodniczymi jest rzeka Drzewiczka, kompleksy gleb II i III klasy bonitacyjnej oraz obszary leśne.

Główne zagrożenia i problemy:

- zmiana sposobu gospodarowania na łąkach i odejście od ich wykaszania i wypasania, co powoduje ich zakrzaczenie,
- nielegalne wysypiska śmieci,
- wypalanie łąk,
- zagrożenia komunikacyjne występujące wzdłuż drogowych
- zagrożenia związane z pracami dotyczącymi odwodnienia dróg lub budową urządzeń infrastruktury drogowej.

4.5. Hałas

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy : wielkość zajmowanego obszaru, zaludnienie, stopień urbanizacji oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych. Na terenie gminy występują drogi powiatowe i gminne. Znaczna część tych dróg przebiega przez tereny zabudowane, z których większość, to tereny o funkcji mieszkaniowej, wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego. Sąsiedztwo wymienionych dróg jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym drogowym. Przeprowadzane modernizacje nawierzchni przyczyni się do znacznego polepszenia klimatu akustycznego w obszarze gęstej zabudowy mieszkaniowej. Dalsze działania wyciszania hałasu komunikacyjnego powinny przebiegać w kierunku poprawy stanu technicznego dróg.

Hałas emitowany przez przemysł, nie stanowi na terenie gminy dużej uciążliwości dla środowiska i ludzi. Możliwości izolowania oraz ograniczania tego typu hałasu powinno przyczynić się do poprawy klimatu akustycznego terenów przemysłowych.

Główne zagrożenia i problemy:

- niekorzystne zjawisko rozszerzania się obszarów zagrożonych hałasem samochodowym.

5. Cele ochrony środowiska uznane za priorytetowe na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym oraz zakres i sposoby ich uwzględnienia w POŚ - identyfikacja, analiza i ocena

Do ustalenia celów projektu „Programu ochrony środowiska dla gminy Rusinów”, prócz zdefiniowanych w jego części diagnostycznej problemów środowiskowych i priorytetów ekologicznych posłużyły wymienione już uprzednio trzy główne i uzupełniające się nawzajem dokumenty polityki krajowej (Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2007-2015, Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 – Ministerstwo Środowiska, 2006 r.).

Polityka Ekologiczna Państwa zakłada, że zasadą stanowiącą nadrzędne kryterium rozwiązań strategicznych powinna być konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju, którą należy stosować wraz z zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi.

Dlatego należy przyjąć, że: cele ochrony środowiska w gminie Rusinów oraz zasady realizacji tych celów są w najwyższym stopniu zbieżne z odpowiadającymi im celami oraz zasadami polityki ekologicznej ustanowionymi na poziomie międzynarodowym i krajowym. Celem nadrzędnym polityki ekologicznej województwa mazowieckiego jest: „Ochrona walorów przyrodniczych i poprawa standardów środowiska”

Cele główne dla Województwa Mazowieckiego :

- Zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska (dotyczy wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, odpadów, powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego).
- Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.
- Rozwój proekologicznych form działalności w gospodarce (w szczególności w rolnictwie, transporcie i eksploatacji kopalni).
- Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych, ochronę ekosystemów cennych pod względem przyrodniczym, ochronę i rozwój ekosystemów leśnych.
- Poprawę bezpieczeństwa ekologicznego (w zakresie ochrony przed powodzią, suszą, osuwiskami i pożarami, a także zmniejszenia ryzyka związanego z transportem substancji niebezpiecznych oraz występowaniem awarii przemysłowych).
- Wzrost poziomu wiedzy ekologicznej (w zakresie edukacji ekologicznej).

Cele polityki ekologicznej dla Powiatu Przysuskiego

Cele strategiczne dla Powiatu Przysuskiego w zakresie ochrony środowiska:

- Poprawa infrastruktury drogowej i technicznej
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu.

Cele operacyjne dla Powiatu Przysuskiego w zakresie ochrony środowiska:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury technicznej
- Wspieranie restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa
- Poprawa stanu środowiska naturalnego
- Ochrona obiektów kulturowych i przyrodniczych
- Wzbogacenie oferty turystycznej.

Cele te uwzględniają więc kryterium zrównoważonego rozwoju. Można stwierdzić, że przyjęte w „Programie...” cele ochrony środowiska oraz towarzyszące mu zasady realizacji są w wystarczającym stopniu zgodne z odpowiadającymi im celami i priorytetami polityki ekologicznej ustanowionymi w „Strategii rozwoju województwa...”, „Strategii rozwoju powiatu ...” oraz „Strategii rozwoju gminy...”.

Prócz nadrzędnych kryteriów polityki ekologicznej w projekcie *Programu* określono również cele i priorytety ekologiczne, odnoszące się do zagadnień ochrony środowiska, posiadających kluczowe znaczenie dla gminy Rusinów. Poniżej zestawiono priorytety ekologiczne w aspekcie zgodności z odpowiadającymi im priorytetami regionalnymi i krajowymi.

Podstawę do sformułowania gminnych priorytetów ekologicznych stanowiła ocena stanu i tendencji zmian w zakresie poszczególnych komponentów środowiska i uciążliwości oraz analiza zagrożeń w świetle przyszłościowego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Rusinów, przy równoczesnym uwzględnieniu wymagań w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów w skali gminy, należy wymienić:

1. Wymogi wynikające z ustawy "Prawo ochrony środowiska", ustawy o odpadach i ustawy "Prawo Wodne" oraz innych ustaw komplementarnych,
2. Zgodność z celami zawartymi w Polityce Ekologicznej Państwa,
3. Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. (aktualizacja),
4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja),
5. Strategia Rozwoju Powiatu Przysuskiego na lata 2005 – 2025 – 2005,
6. Strategia Rozwoju Gminy Rusinów na lata 2007 – 2015. 2007,
7. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
8. Skala dysproporcji pomiędzy aktualnym stanem środowiska, a wymaganym przez prawo.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria sformułowano następującą listę działań priorytetowych w następujących obszarach:

Ochrona powietrza atmosferycznego

- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i użytkowników indywidualnych
- rozpoznanie i analiza budowy sieci gazociągowych
- budowa / modernizacja sieci dróg gminnych i powiatowych
- modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej
- popularyzacja zmniejszenia zapotrzebowania na energię na korzyść produkcji energii z odnawialnych zasobów energetycznych (np: program wykorzystania biomasy do celów grzewczych, adresowany do jednostek organizacyjnych gminy oraz do odbiorców indywidualnych na jej terenie, termomodernizacja obiektów jednostek organizacyjnych gminy,
- modernizacja oświetlenia na terenie gminy i systemów elektroenergetycznych.

Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

- budowa / modernizacja nawierzchni dróg gminnych i powiatowych
- budowa chodników
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej przy drogach

- poprawa izolacji budynków mieszkalnych (poprzez wymianę okien)
- wdrożenie systemu monitoringu pól elektromagnetycznych i prowadzenie baz danych.

Zasoby wodne i gospodarka wodno - ściekowa

- budowa kanalizacji sanitarnej (w tym oczyszczalni przydomowych ścieków)
- rozbudowa sieci wodociągowej
- wykorzystanie zasobów wód podziemnych wyłącznie dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną
- racjonalne stosowanie nawozów naturalnych i sztucznych, w celu poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych
- wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę zwierząt
- likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków
- modernizacja systemów melioracji podstawowych i szczegółowych.

Ochrona powierzchni ziemi

- ochrona gleby przed erozją wietrzną i zakwaszaniem
- ograniczanie spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych
- popieranie rolnictwa ekologicznego
- zagospodarowanie gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej
- zmiana istniejących gospodarstw rolnych na potrzeby agroturystyki.

Gospodarka odpadami

- zapobieganie i ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów
- wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu oraz limitów odzysku i recyklingu odpadów
- utworzenie Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów na terenie gminy w miejscowości Rusinów
- wdrożenie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
- likwidacja i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest
- likwidacja „dzikich wysypisk odpadów”.

Ochrona przyrody i zasobów naturalnych

- realizacja programu ochrony istniejących zbiorników wodnych i zachowanie istniejących terenów podmokłych, torfowisk, oczek wodnych, itp.
- wykorzystanie walorów przyrodniczych dla rozwoju agroturystyki
- ochrona zasobów leśnych (zwiększenie lesistości gminy, utrzymanie wielofunkcyjności lasów i wzmożenie ich korzystnego oddziaływania na środowisko - zwiększenie funkcji wodochronnej i klimatotwórczej)
- ochrona zasobów surowców mineralnych (uwzględnienie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, miejsc mogących stanowić w przyszłości miejsca eksploatacji surowców mineralnych dla potrzeb lokalnych).

Edukacja ekologiczna i propagacja działalności proekologicznej

- udział władz samorządowych i społeczeństwa w procesie edukacji ekologicznej
- dostosowanie form edukacji ekologicznej do potrzeb różnych grup społecznych

- popularyzacja zasad Dobrej Praktyki Rolniczej
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi samorządami itp.
- propagacja wykorzystania alternatywnych źródeł energii i biopaliw
- podnoszenie świadomości społeczeństwa związanej z występowaniem źródeł promieniowania i ich oddziaływania (poprzez media).
- organizowanie akcji promocyjnych i konkursów w zakresie efektywności energetycznej
- kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji w gospodarstwie domowym prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów i ich segregacji.
- popularyzacja oszczędzania wody, ochrony przed hałasem oraz zrównoważonego rozwoju
- działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej społeczności lokalnych, władz szczebla lokalnego w zakresie zrozumienia celów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej,
- stałe podejmowanie działań informacyjnych, promocyjnych, edukacyjnych w formie audycji i publikacji podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w dziedzinie ochrony środowiska poprzez prowadzenie kampanii informacyjno - edukacyjnej w środkach masowego przekazu, kursów, szkoleń, wystaw, konkursów, imprez masowych itp.
- upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy o ochronie przyrody i lasów, jak też roli zadrzewień
- współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska.

6. Analiza poprawności określenia stanu aktualnego w projekcie Planu gospodarki odpadami dla gminy Rusinów

6.1. Odpady komunalne

W wielu gospodarstwach domowych na terenach wiejskich odpady segregowane są z przeznaczeniem na:

- kompost – odpady kuchenne, z uprawy polowej, przydomowych działek,
- do spalania w warunkach domowych – odpady z tworzyw sztucznych, tkaniny, papier itp.

W grupie odpadów gospodarskich znajdują się również odpady niebezpieczne typu: opakowania po lekach, środki medyczne, opatrunkowe, opakowania i resztki środków chemicznych i ochrony roślin. Ich unieszkodliwienie w sposób gospodarski, w przydomowych kotłowniach ma degradujący wpływ na środowisko.

Odbiorem niesegregowanych odpadów komunalnych wytwarzanych, w tym w obiektach infrastruktury (UG Rusinów) na terenie gminy Rusinów zajmuje się PWNS Almax Sp. z o.o. ul. Wrocławska 3, 26 – 600 Radom, a od 1.02.2008 roku firma HAK STANISŁAW BURCZYŃSKI – ul. Próchnika 25 97-300 Piotrków Trybunalski, która zajmuje się zbieraniem odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych. Nadto zbiórką odpadów komunalnych na terenie gminy zajmuje się PGK i M Sp. z o.o. w Przysusze ul. Targowa 52, 26 – 400 Przysucha. W 2008 roku na terenie gminy zebrano 312,25 Mg odpadów komunalnych, a procentowy udział gospodarstw domowych korzystających ze zorganizowanej zbiórki odpadów w analizowanym roku wyniósł 95 %.

Na terenie gminy selektywna zbiórka odpadów komunalnych jest prowadzona przez PWNS Almax Sp. z o.o. ul. Wrocławska 3, 26 – 600 Radom w obiektach infrastruktury. Z kolei od 2008 roku selektywną zbiórkę odpadów w gospodarstwach domowych prowadzi Zakład

Usług Komunalnych 'HAK' STANISŁAW BURCZYŃSKI ul. Próchnika 25 97-300 Piotrków Trybunalski.

Odpady objęte segregacją to: szkło, makulatura, tworzywa sztuczne i metale. W sposób selektywny w 2008 roku najwięcej zebrano opakowań ze szkła, natomiast najmniej metali. Udział wysegregowanych odpadów komunalnych w stosunku do zebranych ogólnie na terenie gminy w 2008 roku wynosił 9,51%.

Tabela 4. Ilość zebranych odpadów w wyniku selektywnej zbiórki na terenie gminy Rusinów w 2008 roku

Lp.	Rodzaj odpadu	Proces odzysku	2008
1	Opakowania ze szkła	Recykling	11,48
2	Opakowania z papieru i tektury		9,4
3	Opakowania z tworzyw sztucznych		6,82
3	Metale		2
Razem			29,7

Źródło ; PGO[2009]

Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych

Na terenie gminy Rusinów nie jest prowadzona zbiórka odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Według prognoz na tym terenie wytworzono w 2008 roku 9 Mg odpadów niebezpiecznych, wśród których mogą znajdować się przeterminowane leki i termometry rtęciowe. Ze względu na brak odbioru tego typu odpadów na terenie gminy nie jest możliwe określenie ich ilości. Odpady te mogą trafiać do strumienia odpadów komunalnych

Odpady opakowaniowe

Na terenie gminy w sposób selektywny zebrano odpady opakowaniowe w 2008 roku w ilości 29,70 Mg. Niski poziom i udział odzysku odpadów opakowaniowych w stosunku do ogólnie zebranych odpadów komunalnych tj. 9,51 % wskazuje, iż znaczna część z nich jest zagospodarowywana przez mieszkańców we własnym zakresie m.in. poprzez spalanie w instalacjach grzewczych, a także trafiają do pojemników (worków) na zmieszane odpady komunalne.

Odpady wielkogabarytowe

Na terenie gminy Rusinów nie jest prowadzona zbiórka odpadów wielkogabarytowych. Według prognoz, w 2008 roku wytworzono łącznie 9 Mg odpadów wielkogabarytowych. Na terenie gminy są one zagospodarowywane przez mieszkańców we własnym zakresie.

6.2. Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne

Odpady medyczne i weterynaryjne

Wg informacji UG Rusinów odpady tego rodzaju są odbierane z Zakładu Opieki Zdrowotnej w Rusinowie przez podmiot uprawniony i wywożone celem unieszkodliwiania poza teren powiatu. Z tego względu brak jest danych o ilości wytworzonych odpadów w wymienionym rodzaju.

Odpady weterynaryjne powstają w prywatnych gabinetach, dlatego Gmina nie posiada danych dot. ilości wytwarzanych odpadów w tych jednostkach.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (również sprzęt zawierający substancje zubożające warstwę ozonową)

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny jest zbierany na terenie gminy od 2009 roku.

Odpady zawierające azbest

Znaczący korzystny wpływ na zdrowie i życie ludzi będzie mieć realizacja Programu usuwania azbestu. Wg. opracowanego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów na terenie gminy znajduje się ok. 357 238,00 tys. m² / 6 215,942 Mg płyt azbestowo – cementowych. Demontażem, odbiorem i transportem azbestu mogą zajmować się przede wszystkim jednostki posiadające stosowne pozwolenia w zakresie gospodarki odpadami remontowymi zawierającymi azbest na terenie powiatu. W przypadku demontażu azbestu w gospodarstwach domowych mogą to zadanie realizować właściciele nieruchomości po uprzednim przeszkoleniu i zastosowaniu odpowiednich środków technicznych (prace te będą wykonywane incydentalnie). Azbest (o kodach 170601* i 170605*) usunięty z terenu gminy Rusinów, będzie trafiał na składowisko odpadów niebezpiecznych poza terenem powiatu przysuskiego.

Wyeksploatowane pojazdy i opony

Gmina nie posiada szczegółowych danych dotyczących ilości wraków samochodowych i zużytych opon. Ilość wraków samochodowych będzie rosła w związku z dużą liczbą starych samochodów sprowadzanych do Polski z Europy Zachodniej.

Wraki samochodowe są złomowane przez wyspecjalizowane firmy. W powiecie przysuskim brak jest podmiotów, która posiadałyby uprawnienia Wojewody Mazowieckiego do wydawania zaświadczeń niezbędnych do wyrejestrowania samochodu. Z kolei w rejonie radomskim funkcjonują firmy, które posiadają stosowne uprawnienia Wojewody.

Baterie i akumulatory

Ze względu na oddawanie tego typu odpadów w rozproszonych punktach sprzedaży (oddanie starego akumulatora przy zakupie nowego) poza terenem gminy brak jest danych dotyczących ilości wytworzonych odpadów tego rodzaju. Nadto na terenie gminy brak jest zorganizowanego systemu zbiórki zużytych baterii, co uniemożliwiło określenie ich ilości.

Oleje odpadowe

Na terenie gminy brak jest podmiotów zajmujących się obsługą pojazdów jak i dystrybucją paliw płynnych, dlatego oleje odpadowe są wymieniane poza terenem gminy.

Przeterminowane pestycydy

Opakowania po środkach ochrony roślin trafiają na terenie gminy do strumienia odpadów komunalnych. W związku z zapisami ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, producenci i importerzy są zobowiązani do odebrania tych opakowań. Ze względu na brak zbiórki opakowań po środkach ochrony roślin na terenie gminy brak jest danych o ich ilości.

Odpady zawierające PCB

Gmina nie posiada danych dotyczących ilości odpadów zawierających PCB.

Odpady pozostałe

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych

Wg. szacunku na terenie gminy w 2008 roku zostało wytworzono 9 Mg odpadów budowlanych. Gmina nie posiada danych dotyczących ilości wytwarzanych odpadów budowlanych, gdyż najczęściej zagospodarowywane są one przez samych wytwórców na inne cele budowlane.

Osady ściekowe

Wg. przekazanej informacji przez UG Rusinów dotychczas nie było potrzeby wywożenia tego rodzaju odpadów do unieszkodliwiania poza teren gminy, ze względu na brak oczyszczalni ścieków.

Odpady specyficzne

Na obszarze gminy zbiórką, transportem i unieszkodliwianiem padłych zwierząt zajmuje firma AMBA Sp. z o.o. w Radzanowie ul. Siemiątkowskiego 27, na podstawie umowy zawartej z Urzędem Gminy.

6.3. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Na terenie gminy brak jest instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

7. Analiza skutków środowiskowych aktualnego stanu gospodarki odpadami

Analiza skutków środowiskowych, jakie może powodować aktualny stan gospodarki odpadami, została przeprowadzona osobno dla odpadów komunalnych i odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne.

7.1. Odpady komunalne

Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych objęta jest znacząca liczba mieszkańców gminy (95 %). Nadto w gminie funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” – zbierane są odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych, szkła, papieru i metalu. Zbiórka odbywa poprzez worki z tworzywa sztucznego.

Gminy dotychczas nie prowadziła odrębnej zorganizowanej selektywnej zbiórki odpadów takich jak odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane oraz odpady niebezpieczne.

Analiza stanu obecnego gospodarki odpadami pozwala na przedstawienie wniosków:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych trafiających na składowisko poprzez selekcję odpadów „u źródła”,
- zwiększenia ilości odzyskiwanych surowców wtórnych z odpadów metalowych, szklanych, plastikowych i papieru (w wyniku wstępnej segregacji „u źródła” i segregacji wtórnej RZGO),
- odzysk, do poziomu limitów odzysku i recyklingu, odpadów ulegających biodegradacji, wielkogabarytowych, budowlanych, niebezpiecznych i opakowaniowych,
- wydzielanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (w wyniku przeprowadzanej segregacji wtórnej, w tym poprzez PDGO),

- eliminacji odpadów niebezpiecznych (t.j.; azbest, akumulatory, sprzęt AGD, opony itp.) trafiających na „dzikie wysypiska”. Cel ten zostanie osiągnięty po przeprowadzeniu akcji informacyjnej wśród mieszkańców gminy oraz poprzez dogodną lokalizację punktu zbierania odpadów, w tym niebezpiecznych i wprowadzenie odbioru tego rodzaju odpadów systemem „na telefon”.
- zmniejszenia emisji metanu do atmosfery (kompostowanie odpadów i ich zagospodarowywanie, kierowanie resztek odpadów ulegających biodegradacji do RZGO).

7.2. Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych żadnych składowisk odpadów niebezpiecznych, ani innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Do odpadów niebezpiecznych zakwalifikowano : przeterminowane leki, termometry rtęciowe, świetlówki, baterie, rozpuszczalniki, kwasy i alkalia, środki ochrony roślin, farby itp. – poddawane głównie unieszkodliwianiu poprzez spalanie w instalacjach poza granicami powiatu.

Natomiast do odpadów innych niż niebezpieczne zaliczono:

- zużyte opony – odzyskiwane są w procesie współspalania w instalacjach poza granicami powiatu,
- odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej – w większości poddawane są procesom odzysku,
- odpady opakowaniowe – poddawane w większości procesom odzysku.

Możliwe niepożądane skutki dla środowiska określone na podstawie diagnozy stanu środowiska projektu PGO dla gminy Rusinów dla odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne to:

- zanieczyszczenie gleb i wód związkami zawartymi w odpadach niebezpiecznych – nieprawidłowe postępowanie z wytwarzanymi odpadami niebezpiecznymi,
- zanikanie warstwy ozonu – niewystarczająca ilość instalacji do demontażu i odzysku CFC z urządzeń,
- wykorzystywanie zasobów naturalnych – brak technologii wykorzystujących odpady w procesie produkcyjnym.

8. Analiza i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie Programu ochrony środowiska gminy Rusinów i Planu gospodarki odpadami gminy Rusinów

Po analizie projektu „Programu ochrony środowiska dla gminy Rusinów” i „Planu gospodarki odpadami dla gminy Rusinów” na podstawie listy działań priorytetowych zidentyfikowano rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wszystkie przedsięwzięcia charakteryzują się ograniczonym terytorialnie oddziaływaniem na środowisko, głównie lokalnym. Ich oddziaływanie będzie skutkowało poprawą stanu środowiska na danym terenie.

Poniżej przedstawiono listę przedsięwzięć priorytetowych gminy Rusinów na lata 2010 – 2017

Tabela 5 Lista przedsięwzięć priorytetowych gminy Rusinów na lata 2010 – 2017

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna
1.	Budowa dróg gminnych w miejscowościach : a) Rusinów – Władysławów b) Rusinów - Stegny c) Władysławów - Karczówka d) Nieznamierowice – Drażno e) Zychorzyn - Grabowa – Janki –Żurawiniec - Olszowiec f) Gałki Nieznamierowice g) Krzesławice – Klonowa- Brogowa – Rusinów	Wójt Gminy
2.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Wójt Gminy
3.	Budowa parkingów: a) przy Urzędzie Gminy w Rusinowie b) przy budynku OSP w Rusinowie c) przy Ośrodku Zdrowia d) boisku gminnym w Rusinowie	Wójt Gminy
4.	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody: budowa ujęcia wody zapasowego dla stacji uzdatniania wody w Rusinowie wraz z modernizacją stacji	Wójt Gminy
5.	Budowa oczyszczalni ścieków : a) Grabowa	Wójt Gminy
6.	Budowa wodociągów	
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej : a) Rusinów b) Wola Gałęcka c) Gałki d) Nieznamierowice e) Przysiałowice Małe f) Bąków g) Bąków Kolonia h) Brogowa i) Klonowa j) Krzesławice k) Karczówka l) Władysławów m) Grabowa n) Zychorzyn	Wójt Gminy
8.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Wójt Gminy
9.	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych	Wójt Gminy
10.	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnej zbiórki odpadów	Wójt Gminy
11.	Utworzenie Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów na terenie gminy w miejscowości Rusinów	Wójt Gminy
12.	Wdrożenie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Wójt Gminy
13.	Zwiększanie odzysku odpadów w wyniku wstępnej segregacji	Wójt Gminy
14.	Organizacja zbierania zużytych urządzeń zawierających substancje zubożające warstwę ozonową z gospodarstw domowych	Wójt Gminy
15.	Kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi urządzeniami zawierającymi substancje zubożające warstwę ozonową	Wójt Gminy
16.	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi w służbie zdrowia i gabinetach weterynaryjnych	Wójt Gminy
17.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji	Wójt Gminy
18.	Rozwój i ujednoczenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	Wójt Gminy
19.	Zbiórka padłych zwierząt	Wójt Gminy
20.	Edukacja na temat szkodliwości, olejów odpadowych, baterii i akumulatorów, azbestu, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, pestycydów	Wójt Gminy
21.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych na temat prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi	Wójt Gminy
22.	Przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych na temat prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym	Wójt Gminy
23.	Działania edukacyjno - informacyjne mające na celu informowanie o szkodliwości PCB i o metodach jego unieszkodliwiania	Wójt Gminy
24.	Rozwój i ujednoczenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	Wójt Gminy
25.	Rozwój istniejących systemów zbierania małogabarytowych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	Wójt Gminy

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Rusinów na lata 2010 - 2013 z perspektywą do roku 2017 oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów na lata 2010 - 2032

26.	Edukacja ekologiczna w zakresie zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	Wójt Gminy
27.	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Wójt Gminy
28.	Budowa sieci gazociągowych na terenie gminy	Wójt Gminy
29.	Termomodernizacja z modernizacją systemów grzewczych budynków jednostek organizacyjnych gminy : a) Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Rusinowie z przebudową kotłowni na olejową i wymianą instalacji co. b) Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia z przebudową kotłowni na olejową i wymianą instalacji co	Wójt Gminy
30.	Termomodernizacja budynków w gospodarstwach indywidualnych	Właściciele
31.	Modernizacja kotłowni w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	Wójt Gminy
32.	Budowa kotłowni ekologicznych w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	Wójt Gminy
33.	Opracowanie programu popularyzacji alternatywnych źródeł energii i biopaliw	Wójt Gminy
34.	Opracowanie programu promowania przyjaznych dla środowiska technologii produkcji i ekologicznych źródeł energii	Wójt Gminy
35.	Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych (z przeznaczeniem na cele turystyczne	Wójt Gminy
36.	Opracowanie gminnego programu restrukturyzacji produkcji rolnej	Wójt Gminy
37.	Opracowanie programu wspierania rozwoju przetwórstwa w gminie	Wójt Gminy
38.	Opracowanie programu ochrony lasów	Starostwo Powiatowe Wójt Gminy
39.	Zwiększenie lesistości gminy	Lasy państwowe, właściciele
39.	Opracowanie gminnego programu wspierania obszarów atrakcyjnych turystycznie	Wójt Gminy
40.	Opracowanie gminnego programu wspierania modernizacji gospodarstw dla potrzeb agroturystyki	Wójt Gminy
41.	Zagospodarowanie turystyczne rejonu wsi Nieznamierowice	Wójt Gminy
42.	Wyznaczenie szlaków turystyki pieszej	Wójt Gminy
43.	Budowa tras rowerowych : a) Rusinów – Władysławów Nieznamierowice - Drażno	Wójt Gminy
44.	Rozbudowa zalewu i infrastruktury przy kąpielisku wraz z parkingiem	Wójt Gminy
45.	Opracowanie programu promowania produkcji ekologicznej	Wójt Gminy
46.	Wrysowanie do planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy miejsc mogących stanowić w przyszłości miejsca eksploatacji surowców mineralnych dla potrzeb lokalnych	Wójt Gminy
47.	Opracowanie programu szkoleń i kursów dla popularyzacji rolnictwa ekologicznego	Ośrodek Doradztwa Rolniczego Wójt Gminy

Źródło : POS [2009]

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (DZ. U. 2004 Nr 257 poz. 2573 z póź. zm.) nakładają obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, a przedsięwzięcia, które mogą oddziaływać na środowisko mogą mieć nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny i sporządzenia raportu. Raporty oddziaływania na środowisko dot. poszczególnych zadań inwestycyjnych, które mogą wskazywać działania wariantowe.

Wymienione w powyższej tabeli działania wynikają w większości z konieczności spełniania zarówno krajowych wymagań prawnych, jak i wymagań międzynarodowych m. in. wynikających ze wstąpienia Polski w strukturę Unii Europejskiej.

9. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Zadaniem aktualizacji POŚ i PGO dla gminy Rusinów jest przedstawienie zakresu działań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w sposób zapewniający ochronę środowiska. Głównym celem *Prognozy* jest określenie możliwych skutków i oddziaływań na środowisko, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji aktualizacji POŚ i PGO oraz PUA i WZA.

Tabela 6. Matryca wpływów zagadnień na poszczególne elementy ochrony środowiska.

Zagadnienie	Kierunek działań	Natura 2000	biogenicność	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra mineralne	
Ochrona powietrza atmosferycznego	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+	
	Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia z przebudową kotłowni na olejową i wymianą instalacji co	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+	
	Termomodernizacja budynków w gospodarstwach indywidualnych	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+	
	Modernizacja kotłowni w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+	
	Budowa kotłowni ekologicznych w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+	
	Budowa sieci gazociągowych na terenie gminy	*	*	+	*	*	*	+	+	+	+	*	*	+	
	Budowa dróg gminnych w miejscowościach :	*	*												
	a) Rusinów – Władysławów	*	*		+	+	+	+		+	+	+	*	*	+
	b) Rusinów - Stegny	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	c) Władysławów - Karczówka	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	d) Nieznamierowice – Drażno	*	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
	e) Zychorzyn - Grabowa – Janki –Żurawiniec - Olszowiec	*	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+
f) Gałki Nieznamierowice	*	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
g) Krzesławice – Klonowa-Brogowa – Rusinów	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
Modernizacja oświetlenia ulicznego	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
Ograniczenie hałasu	Budowa dróg gminnych w miejscowościach :	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
	a) Rusinów – Władysławów	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
	b) Rusinów - Stegny	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
	c) Władysławów - Karczówka	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
	d) Nieznamierowice – Drażno	*	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
	e) Zychorzyn - Grabowa – Janki –Żurawiniec - Olszowiec	*	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
	f) Gałki Nieznamierowice	*	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
	g) Krzesławice – Klonowa-Brogowa – Rusinów	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+	
Modernizacja oświetlenia ulicznego	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	+		
Zasoby wodne	Budowa i modernizacja	*									*	*	*		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Rusinów na lata 2010 - 2013 z perspektywą do roku 2017 oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów na lata 2010 - 2032

	zubożające warstwę ozonową													
	Podnoszenie świadomości w zakresie prawidłowych sposobów postępowania z odpadami medycznymi i weterynaryjnymi w służbie zdrowia i gabinetach weterynaryjnych	*	*	+	*	*	*	*	*	+	+	+	+	+
	Rozwój i ujednoczenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	*	*	+	*	*	*	*	*	+	+	+	+	+
	Edukacja na temat szkodliwości, olejów odpadowych, baterii i akumulatorów, azbestu, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, pestycydów	*	*	+	*	*	*	*	*	+	+	+	+	+
	Działania edukacyjno - informacyjne mające na celu informowanie o szkodliwości PCB i o metodach jego unieszkodliwiania	*	*	+	*	*	*	*	*	+	+	+	+	+
	Rozwój i ujednoczenie systemów zbierania zużytych olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	*	*	+	*	*	*	*	*	+	+	+	+	+
	Rozwój istniejących systemów zbierania małogabarytowych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych, w tym od ludności	*	*	+	*	*	*	*	*	+	+	+	+	+
	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*
Ochrona przyrody i zasobów naturalnych	Opracowanie programu ochrony lasów	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*
	Wrysowanie do planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy miejsc mogących stanowić w przyszłości miejsca eksploatacji surowców mineralnych dla potrzeb lokalnych	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*
	Zwiększenie lesistości gminy	*	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*
	Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych (z przeznaczeniem na cele turystyczne)	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*
	Opracowanie gminnego programu wspierania obszarów atrakcyjnych turystycznie	*	*	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*	*
	Zagospodarowanie turystyczne rejonu wsi Nieznamierowice	*	*	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*	*
	Wyznaczenie szlaków turystyki pieszej rowerowych :	*	*	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*	*
	Budowa tras rowerowych Rusinów – Władysławów	*	*	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*	*
	Nieznamierowice - Drażno	*	*	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*	*
	Rozbudowa zalewu i infrastruktury przy	*	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Rusinów na lata 2010 - 2013 z perspektywą do roku 2017 oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów na lata 2010 - 2032

	kąpielisku wraz z parkingiem													
Edukacja ekologiczna i propagacja działalności proekologicznej	Opracowanie programu promowania produkcji ekologicznej	*	*	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*	*
	Opracowanie programu szkoleń i kursów dla popularyzacji rolnictwa ekologicznego	*	*	+	+	+	+	+	+	*	*	*	*	*

+ wpływ pozytywny, - wpływ negatywny, * brak wpływu

W ramach podsumowania należy zaznaczyć, że wpływ realizacji celów *Programu*, poprzez konkretne zadania, mają charakter pozytywny. Poszczególne kierunki działań mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania.

Jedną z ważniejszych inwestycji na terenie gminy Rusinów dla poprawy jakości środowiska jest przede wszystkim przeprowadzana w zakresie gospodarki wodno - ściekowej. Dotyczy to głównie budowy kanalizacji wraz z instalacją do oczyszczania ścieków oraz modernizacji wodociągów. Inwestycje te przyczynią się do wydłużenia sieci wodociągowej i budowy sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią. Uporządkowanie działań związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków bez wątpienia stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska w gminie. Natomiast rozwój sieci wodociągowej, modernizacja stacji uzdatniania oraz ujęć wody może pozytywnie wpłynąć na zdrowie mieszkańców gminy i poprawę jakości ich życia.

Racjonalna gospodarka oraz prowadzenie selektywnej zbiórki i odzysk surowców m.in. w PDGO, stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska, a szczególnie powierzchni ziemi, na terenie gminy. Poza tym istnieje szansa, że likwidacja „dzikich wysypisk” stanie się skuteczną metodą ochrony środowiska. Istotnym zadaniem gminy są działania zmierzające do bezpiecznego usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Następną grupę zadań inwestycyjnych w gminie stanowią zadania zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej. Wymienia się działania polegające na przebudowie dróg gminnych. Są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac drogowych. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

• **Oddziaływanie na środowisko ww. inwestycji na wszystkie formy ochrony przyrody Dz. U. z 2004 r. nr 92. poz. 880 ze zm.)**

Na terenie gminy Rusinów znajdują się:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki”
- 2 pomniki przyrody
- Obszary planowane do objęcia ochroną :
park krajobrazowy i jego otulina na fragmencie gminy (P.K. Doliny Pilicy), który nie został jeszcze ani dokładnie opisany ani nie został wyznaczony dokładny przebieg jego granic.

Tabela 7. Inwestycje mogące mieć wpływ na poszczególne formy ochrony przyrody

Formy ochrony przyrody	Planowane inwestycje	Występowanie form ochrony przyrody w promieniu 500 m od planowanych przedsięwzięć	Oddziaływanie inwestycji na obszary chronione
Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki”	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Rusinowie	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia w Rusinowie z przebudową kotłowni na olejową i wymianą instalacji co	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Termomodernizacja budynków w gospodarstwach indywidualnych	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Modernizacja kotłowni w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa kotłowni ekologicznych w obiektach jednostek organizacyjnych Gminy	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa sieci gazociągowych na terenie gminy	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa dróg gminnych : Rusinów – Władysławów, Rusinów - Stegny Władysławów - Karczówka Krzesławice – Klonowa- Brogowa – Rusinów	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Nieznamierowice – Drażno, Gałki - Nieznamierowice,	Występuje	Przewiduje się nieznaczne oddziaływanie w fazie budowy. W fazie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie mniejsze niż w chwili obecnej
	Zychorzyn - Grabowa – Janki – Żurawiniec - Olszowiec	Występuje	Przewiduje się nieznaczne oddziaływanie w fazie budowy. W fazie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie mniejsze niż w chwili obecnej
	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody: budowa ujęcia wody zapasowego dla stacji uzdatniania wody w Rusinowie wraz z modernizacją stacji	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa sieci wodociągowej	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa oczyszczalni ścieków : Grabowa	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa kanalizacji sanitarnej : Rusinów, Wola Gatecka, Gałki, Nieznamierowice, Przysławowice Małe, Bąków, Bąków Kolonia, Brogowa, Klonowa, Krzesławice, Karczówka, Władysławów, Grabowa, Zychorzyn	Występuje	Inwestycja może oddziaływać na środowisko – szczegółową analizę należy przeprowadzić, gdy będzie przygotowany projekt techniczny i konkretne rozwiązania technologiczne

	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych (z przeznaczeniem na cele turystyczne)	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Rozbudowa zalewu i infrastruktury przy kąpielisku wraz z parkingiem (w miejscowości Nieznamierowice)	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Utworzenie Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów na terenie gminy w miejscowości Rusinów	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody
	Budowa tras rowerowych : Rusinów – Władysławów, Nieznamierowice - Drażno	Nie występuje	Brak oddziaływania - gmina znajduje się w znacznej odległości od w/w form ochrony przyrody

Większość zapisanych w Programie Ochrony Środowiska inwestycji jest obecnie w fazie koncepcji – brak jest szczegółowych rozwiązań technologicznych, zakresu prac itp. W związku z powyższym nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko. Dla inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko zostaną sporządzone raporty oddziaływania na środowisko, w chwili kiedy będzie wykonana dokumentacja techniczna i ustalony zakres inwestycji.

- Oddziaływanie planowanych przedsięwzięć na pomniki przyrody

Na terenie gminy w miejscowości Rusinów znajduje się jeden pomnik przyrody. Jest to dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o obwodzie 500 cm i wysokości 22 m. Pomnik ten jest usytuowany na terenie sadu na północ od parku zabytkowego, działka nr. ewid. 62/5 (Rozporządzenie Woj. Mazowieckiego Dz. U z 2005 roku Nr. 194 poz.7031).

W wyniku przeprowadzenia planowanych inwestycji nie zostanie naruszony obiekt – pomnik przyrody – na terenie gminy Rusinów. Żadna z inwestycji nie będzie prowadzona w pobliżu takiego pomnika, negatywne oddziaływania nie obejmą w/w obiektu.

- Oddziaływanie planowanych inwestycji na formy ochrony przyrody

- *Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Rusinów*

Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Rusinów przebiega wzdłuż ciągów drogowych przez tereny prywatnych posesji (działek budowlanych) i jest korzystna z następujących względów:

- budowa sieci kanalizacyjnej poprawi stan środowiska w gminie, stan zdrowotności, czystości gleb oraz jakość wód podziemnych i powierzchniowych,
- planowana inwestycja ma znaczne poparcie społeczne,

- *Budowa / modernizacja dróg gminnych na terenie gminy Rusinów*

Istniejące drogi były budowane w czasie, gdy przepisy prawne nie stanowiły wymagań w zakresie ochrony środowiska i spełnienie wszystkich aktualnie obowiązujących wymogów środowiska jest ograniczone. Planowana budowa / modernizacja dróg na terenie gminy będzie spełniała standardy uwzględniające ochronę środowiska.

Realizacja prac budowlanych, przy zachowaniu obowiązujących norm, przepisów oraz uwag i zaleceń poszczególnych dysponentów uzbrojenia terenu, pozwoli na ograniczenie bądź na zminimalizowanie negatywnego oddziaływania na środowisko. Większość zakłóceń w środowisku naturalnym zniknie po ustaniu robót i uprzątnięciu terenu.

10. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ i PGO dla gminy Rusinów

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach POŚ, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje na etapie budowy tj. w zakresie infrastruktury komunalnej: wodociągi, kanalizacja, sieć gazowa, a także w fazie realizacji i eksploatacji dróg.

Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z bioróżnorodnością
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Trasa realizacji sieci kanalizacyjnej zostanie uzgodniona w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody w zakresie zminimalizowania oddziaływania w czasie prowadzenia robót i stosowania zabezpieczeń w czasie eksploatacji. Oddziaływanie kanalizacji sanitarnej będzie miało miejsce tylko na etapie budowy, potem dla środowiska przyrodniczego eksploatacja będzie obojętna, a zrzut ścieków do oczyszczalni po jej wybudowaniu, będzie korzystny dla środowiska (ścieki będą oczyszczone). W tym względzie stan środowiska nie ulegnie także pogorszeniu po wybudowaniu i oddaniu do użytkowania gminnej oczyszczalni ścieków. Niniejsze wynika w szczególności z konieczności zastosowania rozwiązań i technologii spełniających wymogi BAT. Przy tym nastąpi likwidacja szamb, które nie zawsze są szczelne.

POŚ dla gminy Rusinów zakłada zalesianie nieużytków i gruntów słabszych klas bonitacyjnych. Wpływ realizacji tego zadania, które nie będzie prowadzone na dużą skalę, nie będzie w znaczący sposób oddziaływało na środowisko.

Przyjęte w *Programie* założenia w zakresie gospodarki odpadami oznaczają takie planowanie i działania, które zakładają zachowanie równowagi pomiędzy wszystkimi elementami środowiska. Do podstawowych działań zapisanych w projekcie, a mających na celu ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko oraz poprawę jego stanu należy zaliczyć:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych trafiających na docelowe składowiska,
- zwiększenie ilości odzyskiwanych odpadów metalowych, szklanych, plastikowych oraz papieru – segregacja „u źródła”

- zwiększenie (docelowo do poziomu limitów odzysku i recyklingu) ilości odzyskiwanych odpadów wielkogabarytowych, budowlanych, niebezpiecznych oraz opakowaniowych,
- zmniejszenie ilości odpadów niebezpiecznych (azbest, akumulatory, sprzęt AGD, opony itp.) trafiających na „dzikie wysypiska”.

Ważnym zagadnieniem są problemy związane z finansowymi możliwościami realizacji działań. Skuteczność realizacji „Planu gospodarki...” i „Programu usuwania...” będzie uwarunkowana w głównej mierze efektywnym wykorzystaniem uzyskanych środków finansowych przez samorząd gminy.

W zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne ważne znaczenie będzie miało utworzenie PDGO. Skutkować to będzie ograniczeniem negatywnego oddziaływania na środowisko odpadów.

11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie POŚ i PGO dla gminy Rusinów

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach POŚ i PGO oraz PUA i WZA ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań w ramach POŚ silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Warunkiem prawidłowego funkcjonowania zaproponowanego w projekcie PGO systemu gospodarki odpadami, a także w PUA i WZA jest zachowanie określonych terminów realizacji przyjętych zadań, dostępność środków finansowych, a także brak protestów mieszkańców. Przyjęcie na terenie gminy określonego sposobu odzysku odpadów, winno być ściśle związane z systemem ich zbierania (demontażu) i transportu. Odpady ulegające biodegradacji powinny być zbierane selektywnie, np. papier, tektura, odpady domowe, odpady zielone. Odpady ulegające biodegradacji - zmieszane mogą być spalane lub przerabiane w instalacjach mechaniczno-biologicznych w celu obniżenia zawartości frakcji ulegających biodegradacji, przed ich składowaniem na składowisku lub kompostowane przez mieszkańców we własnym zakresie.

Wariant selektywnego zbierania odpadów przewiduje aktywny udział mieszkańców, co pozwala na oszczędność środków i przyspieszenie przekazania odpadów do miejsc ich odzysku. Wariant ten powinien być preferowany i realizowany docelowo, jednak dotychczasowe efekty w zakresie selektywnego zbierania przy udziale mieszkańców są niewielkie.

Na etapie sporządzania *Prognozy* dysponowano dokumentami strategicznymi opracowanymi dla gminy Rusinów, które pozwoliły na sprawdzenie w jaki sposób proponowane w *Programie* rozwiązania dostosowane są do planów inwestycyjnych.

Realizacja zadań w zakładanych ramach czasowych będzie w większości przypadków uzależniona od pozyskania środków zewnętrznych (pomocowych).

12. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu POŚ i PGO

Podstawowym założeniem *projektu Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami* jest uzyskanie stałej i zauważalnej poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. W przypadku braku jego realizacji lub realizacji fragmentarycznej (wyrywkowej) założone w *Programie* cele nie zostaną osiągnięte, a w konsekwencji może nastąpić pogorszenie się stanu środowiska przyrodniczego w regionie. Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń *Programu*, w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji POŚ:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków i brakiem systemu ich odprowadzania
- zmniejszanie się zasobów wodnych,
- zwiększone zagrożenie suszą glebową,
- postępująca degradacja gleb,
- podtapianie terenów przyległych, ze względu na brak możliwości odprowadzania wód opadowych,
- degradacja walorów krajobrazu,
- pogorszenie jakości powietrza,
- zwiększającą się liczbą mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu,
- wzrost zużycia surowców i wody,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń PGO są następujące:

- zwiększona emisja pyłów i gazów do atmosfery, pogorszenie jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, gleby, straty w bioróżnorodności
 - wynik powstawania „dzikich wysypisk śmieci”, spalanie odpadów w paleniskach domowych,
- niewłaściwie postępowanie z odpadami zawierającymi azbest,
- nadmierne wykorzystywanie zasobów naturalnych – nie stosowanie w procesach produkcyjnych technologii wykorzystujących odpady jako surowiec i technologii małodopadowych,
- niszczenie zasobów leśnych – występowanie „dzikich wysypisk”,
- negatywne oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska – niewłaściwe postępowanie z wytwarzanymi odpadami niebezpiecznymi.

W przypadku gdy POŚ i PGO oraz PUA i WZA dla gminy Rusinów nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać. Realizacja *Programu* i *Planu* jest więc konieczna.

13. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

W trakcie opracowywania *Prognozy* nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczyłyby możliwość wykonania prognozy. Pewne utrudnienia stwarzał tylko brak najnowszych materiałów statystycznych.

14. Metody wykorzystane przy opracowaniu Prognozy

Ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadzono według następującego schematu: określenie zagadnień oceny oddziaływania na środowisko

identyfikacja stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji projektu *Programu*

identyfikacja kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska

sporządzenie matrycy przedstawiającej w skondensowanej postaci obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty. *Prognoza* oddziaływania na środowisko dla aktualizacji programu ochrony środowiska, planu gospodarki odpadami oraz programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest została opracowana na podstawie zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystano również informacje udostępnione przez WIOŚ w Warszawie, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Starostwo Powiatowe w Przysusze, Urząd Gminy i in., a także posiadaną wiedzę i doświadczenia w zakresie ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan gospodarki odpadami i ochrony środowiska na terenie gminy Rusinów oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie.

Wnioski z tej analizy odniesiono do stanu środowiska w gminie i przeanalizowano możliwe skutki realizacji *Planu*. Nadto w *Prognozie* oceny oddziaływania na środowisko przeanalizowano uwzględnienie w *Programie* strategicznych kierunków działań przyjętych w innych dokumentach zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

15. Metody analizy realizacji postanowień projektu POŚ i PGO

Projekt POŚ i PGO dla gminy Rusinów określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W ramach każdego priorytetu zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla każdego wskaźnika określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich uzyskanie. Ocena realizacji *Programu i Planu* na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad *Prognozą* dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w *Programu i Planie* propozycje wskaźników monitorowania ich realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

16. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Gmina Rusinów nie jest położona w obszarze przygranicznym, a realizacja POŚ i PGO oraz PUA i WZA dla gminy Rusinów nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach *Programu i Planu* ma charakter lokalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja *Programu i Planu* nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

17. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Rusinów”, została opracowana zgodnie z ustawą „Prawo ochrony środowiska” a także ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227) i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze regionu.

Zakres merytoryczny prognozy wynika z art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227). Celem *Prognozy* jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania „Programu Ochrony Środowiska a lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”, „Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Rusinów na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017” oraz „Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na lata 2010 – 2032 dla gminy Rusinów” na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Przyjęto średniookresowe cele pośrednie dotyczące poszczególnych komponentów środowiska. Do każdego z celów przyporządkowane zostały kierunki działań zmierzające do osiągnięcia postawionych celów. Dla osiągnięcia wyznaczonych celów wskazano działania oraz zadania prowadzące do ich realizacji.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy Rusinów pozwoliła wskazać następujące problemy ochrony środowiska:

- braki sieci kanalizacyjnej,
- brak oczyszczalni ścieków
- duża emisja niska z gospodarstw domowych,
- niska efektywność funkcjonujących systemów selektywnego zbierania odpadów,
- zły stan techniczny dróg na terenie gminy,
- zaśmiecanie terenów leśnych

- niskoefektywna gospodarka odpadami.

Wskazane problemy środowiskowe na terenie gminy znajdują rozwiązanie w ramach zaproponowanych w projekcie POŚ i PGO oraz PUA i WZA dla gminy Rusinów zadań do realizacji.

W *Prognozie* przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w POŚ i PGO oraz PUA i WZA zadań na następujące elementy: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze, powierzchnie ziemi i gleby, przyrodę i krajobraz.

Określono czy oddziaływanie to może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy obojętny na poszczególne elementy. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Potencjalne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji:

- budową przyłączy kanalizacyjnych do obiektów,
- usuwaniem azbestu z obiektów i instalacji budowlanych,
- przebudową dróg,
- termomodernizacją budynków.

Dla większości przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w *Programie* bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. W przypadku realizacji zaplanowanych inwestycji na terenach cennych przyrodniczo, należy szczegółowo rozważyć wszystkie oddziaływania.

Realizacja żadnego z proponowanych działań nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko. Wśród zadań ujętych w projekcie *Programu* nie ma inwestycji mogących powodować większe zagrożenie dla środowiska, gdyż suma korzyści z ich realizacji przekracza jednak zdecydowanie potencjalne zagrożenie. W sytuacji, gdy większość *Prognozy* oddziaływania na środowisko „*Programu Ochrony Środowiska na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017 i Planu Gospodarki Odpadami na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017 oraz Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na lata 2010 - 2032 dla gminy Rusinów*” ma pozytywny wpływ na środowisko proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

W przypadku, gdy POŚ i PGO oraz PUA i WZA dla gminy Rusinów nie zostanie wdrożony prowadzić to może do pogłębiania się problemów w zakresie ochrony środowiska, co negatywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców, a także przyczyni się do degradacji zasobów przyrodniczych.

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich założonych kierunków działań w POŚ i PGO oraz PUA i WZA pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo - kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

18. Spis tabel

Tabela 1. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	16
Tabela 2. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla substancji zawartych w pyłe PM 10	16
Tabela 3. Klasyfikacja strefy radomsko – zwoleńskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin	16
Tabela 4. Ilość zebranych odpadów w wyniku selektywnej zbiórki na terenie gminy Rusinów w 2008 roku	25
Tabela 5. Lista przedsięwzięć priorytetowych gminy Rusinów na lata 2010 – 2017	29
Tabela 6. Matryca wpływów zagadnień na poszczególne elementy ochrony środowiska	31
Tabela 7. Inwestycje mogące mieć wpływ na poszczególne formy ochrony przyrody	35